

# Siseministri määruse „Siseministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt otsustuskorras toetuse andmise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

## 1. Sissejuhatus

### 1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53<sup>1</sup> lõike 1 ja § 55<sup>1</sup> lõike 2 alusel. Siseministri määruse „Siseministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt otsustuskorras toetuse andmise tingimused ja kord“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) eesmärk on kehtestada Siseministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt antava riigisisese projektipõhise toetuse otsustuskorras andmise toetuse kasutamise ja aruandluse ning toetusena antud vahendite tagasinõudmise tingimused ja kord.

29. detsembril 2025. a jõustusid riigieelarve seaduse muudatused, millega täiendati riigieelarve seaduse §-i 53<sup>1</sup> lõikega 1<sup>1</sup>. Nimetatud sätte kohaselt võib erandjuhul ja põhjendatult riigisisest projektipõhist toetust anda otsustuskorras, kui minister on kehtestanud selliste toetuste andmise põhimõtted sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud määrusega. Riigieelarve seaduse § 55<sup>1</sup> lõike 2 kohaselt võib minister kehtestada riigieelarve seaduse § 53<sup>1</sup> lõikes 1 nimetatud määrusega riigisisese projektipõhise toetuse tagasinõude määrad ning toetuse täpsustavad või muud tagasinõudmise alused. Üldjuhul antakse riigisisest projektipõhist toetust avatud taotlusvooru kaudu<sup>1</sup>.

Riigieelarvelise toetuse andmine otsustuskorras on enne käesoleva määruse kehtestamist olnud reguleeritud siseministri 14.07.2021 käskkirjaga nr 1-3/71 „Riigieelarvelise toetuse andmise kord“. Nii eelnevalt kui edaspidi tuleb toetuse taotlemiseks esitada taotlus koos vajalike lisadokumentidega ning kulusid ja tegevusi tõendada aruannetega. Toetuse taotlemine on vabatahtlik. Seega kohustuslikku nõuet halduskoormuse näol ei kaasne. Eeltoodust tulenevalt halduskoormuse tasakaalustamise reeglil ei kohaldu.

Määruse jõustumisel kaob vajadus käskkirjana kehtestatud riigieelarvelise toetuse andmise korra järele. Nii avatud taotlusvoorude, kui ka otsustuskorras projektipõhise toetuse andmise tingimused kehtestab minister määrusega lähtudes riigieelarve seadusest. Enne käesoleva eelnõu ettevalmistamist lähtuti otsustuskorras toetuse andmisel samadest põhimõtetest, mida eelnõu kajastab: siseministri 14.07.2021 käskkirja nr 1-3/71 „Riigieelarvelise toetuse andmise kord“ punkti 2.4 kohaselt *võib toetust anda asutuse juhi otsusel ka erandkorras väljaspool konkurssi. Otsetoetuse andmine peab olema põhjendatud ja selle põhjendatust peab saama hiljem kontrollida.*

### 1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Heli Simson ([heli.simson@siseministeerium.ee](mailto:heli.simson@siseministeerium.ee), 612 5042). Eelnõu ettevalmistamisse on kaasatud asjaomased Siseministeeriumi teenistujad. Eelnõu ja seletuskiri on keeleliselt toimetamata. Keeleline toimetus tehakse kooskõlastusringi järgselt.

### 1.3. Märkused

---

<sup>1</sup> Riigieelarve seaduse § 53<sup>1</sup> lõige 1<sup>1</sup>

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid. Eelnõus kasutatavate mõistete sisustamisel lähtutakse riigieelarve seadusest.

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõu ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

## 2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 6 peatükist ja 20 paragrahvist.

Eelnõu **esimeses peatükis** tuuakse välja üldsätted.

**Eelnõu §-is 1** sätestatakse määruse reguleerimis- ja kohaldamisala.

Lõike 1 kohaselt kehtestatakse määrusega Siseministeri valitsemisala vahendite arvelt antava riigisisese projektipõhise toetuse otsustuskorras andmise toetuse kasutamise ja aruandluse ning toetusena antud vahendite tagasinõudmise tingimused ja kord. Riigieelarve seaduse § 53<sup>1</sup> lõike 1 kohaselt kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega ministeri valitsemisala vahendite arvelt antava riigisisese projektipõhise toetuse andmise, sealhulgas taotlusvooru korraldamise, toetuse kasutamise ja aruandluse ning toetusena antud vahendite või selle jäägi tagasinõudmise tingimused ja korda, kui nimetatud tingimused ja kord ei tulene muust õigusaktist. Sama paragrahvi lõike 1<sup>1</sup> kohaselt antakse riigisisest projektipõhist toetust kooskõlas valitsemisala arengudokumentidega kulude ja investeeringute sihtfinantseerimiseks üldjuhul avatud taotlusvooru kaudu. Erandjuhul ja põhjendatult võib riigisisest projektipõhist toetust anda otsustuskorras, kui minister on kehtestanud selliste toetuste andmise põhimõtted sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud määrusega.

Määrusega reguleerimata küsimustes lähtutakse haldusmenetluse seadusest.

Lõike 2 kohaselt ei kohaldata määrust toetustele, mille andmine on reguleeritud riigieelarve seaduse § 53<sup>1</sup> lõike 1 alusel kehtestatud muu siseministri määrusega. Määrust kohaldatakse vaid riigisisese projektipõhise toetuse otsustuskorras andmisel. Määrust ei kohaldata sellisele toetustele, mille andmiseks on siseminister kehtestanud konkreetses valdkonnas riigisisese projektipõhise toetuse andmise tingimuste ja korda määruse.

Määrust kohaldatakse ka juhul, kui toetus on nimetatud jooksva aasta riigieelarve seaduse seletuskirja lisas 3. See tähendab, et ka sellisel juhul kontrollitakse, et toetuse andmise eesmärk, taotleja ja taotlus vastaksid määruse nõuetele. Õiguskantsler on selgitanud<sup>2</sup>, et „*Riigieelarve on formaalne seadus, mis on oma sisult üksikakt. Riigieelarve ei sisalda õigusnorme, vaid volitusi, mille alusel kindlaksmääratud asutused võivad konkreetsel perioodil teha riigieelarves nimetatud kulusid. Riigieelarve vastuvõtmisega annab Riigikogu Vabariigi Valitsusele loa riigi raha kulutada, kontrollides sellega valitsuse tegevust ning seades sellele piirid.*

*Kuna riigieelarve on valitsussektori sisene akt, on selle käitumisjuhised adresseeritud täidesaatvale võimule. Riigieelarve kirjetest ei teki haldusväliste isikutele õigusi ega kohustusi. Riigieelarve kulukirje ei anna õigust nõuda konkreetse summa väljamaksmist*

---

<sup>2</sup> <https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/2024-11/Riigieelarveliste%20toetuste%20taotlemisest.pdf>

*konkreetsale isikule. Täidesaatev võim võib anda pärast riigieelarve vastuvõtmist eelarvet konkretiseerivaid korraldusi.“.*

Lõike 3 kohaselt ei kohaldata määrust Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2023/2831 (milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes) (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023) artikli 1 lõike 1 punktides a–f sätestatud juhtudel. Juhul, kui määruse alusel antav toetus kvalifitseerub vähese tähtsusega abiks, mis on VTA määruse kohaldamisalas, lähtutakse määruse §-ist 5.

**Eelnõu §-is 2** sätestatakse toetuse andja. Toetuse andja on Siseministeerium või Siseministeeriumi valitsemisala asutus.

**Eelnõu §-is 3** sätestatakse toetuse andmise eesmärk.

Lõike 1 kohaselt antakse toetust avalikes huvides ja seda ei kasutata otseselt tulu teenimiseks. See tähendab, et toetust ei saa anda vaid erahuvides ning tulu teenimise eesmärgil.

Lõike 2 kohaselt on toetuse andmise eesmärk Siseministeeriumi või tema valitsemisala asutuse tegevusvaldkonna ja selle arengu toetamine ning eesmärkide täitmine, kuivõrd toetust antakse Siseministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt. Toetust ei anta tegevustele, mis ei ole kooskõlas määruse § 3 lõikega 2.

**Eelnõu §-iga 4** sätestatakse toetuse andmise alus. Sättes korratakse üle riigieelarve seaduse § 53<sup>1</sup> lõikest 1<sup>1</sup> tulenev põhimõte, mille kohaselt võib riigisisest projektipõhist toetust anda otsustuskorras vaid erandjuhul ja põhjendatult.

Reeglina antakse riigisisest projektipõhist toetust avatud taotlusvooru kaudu. Riigikontroll jõudis riigi 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse aruandes järeldusele<sup>3</sup>, et riigisiseste toetuste jagamine ei ole alati läbipaistev, kuna osal valitsemisaladel puudus kord riigisiseste toetuste jagamiseks ja raha antakse ka ilma avaliku konkursita. Aruandest saab järeldada, et riigieelarve raha jagamise läbipaistvuse suurendamiseks tuleb toetust jagada avatud taotlusvooru kaudu.

Riigieelarve seaduse § 76 kohaselt kasutatakse riigieelarve vahendeid säästlikult, tõhusalt, mõjusalt, õiguspäraselt ja läbipaistvalt. Seetõttu saab riigisisest projektipõhist toetust anda otsustuskorras vaid erandjuhtudel ja põhjendatult.

Erandjuhul otsustuskorras toetuse andmine tähendab, et esinevad asjaolud, mille tõttu ei saa toetust anda avatud taotlusvooru kaudu. Sellisel juhul saab asuda seisukohale, et otsustuskorras toetuse andmine on põhjendatud. Erilist tähelepanu tuleb pöörata juhtumitele, kus riigisisese projektipõhise toetuse andmist otsustuskorras kaalutakse põhjusel, et teadaolevalt on taotleja ainuke valdkonnas tegutsev isik. Hinnata tuleb, kas olukorras, kus toetust antaks avatud

taotlusvooru kaudu, võiks antud valdkonnas tegutsemisest olla huvitatud veel isikuid, kellel on juba olemas või huvi arendada välja eeldused vastavas valdkonnas tegutsemiseks.

Toetust on võimalik anda vaid juhul, kui toetuse andja eelarves on olemas raha toetuse andmiseks.

**Eelnõu §-is 5** sätestatakse reeglid vähese tähtsusega abi andmiseks.

Lõikes 1 sätestatakse, et juhul, kui määruse alusel antav toetus loetakse vähese tähtsusega abiks (edaspidi *VTA*), järgitakse konkurentsiseaduse 6. peatükki ja komisjoni määrust (EL) 2023/2831 (edaspidi *VTA määrus*). Konkurentsiseaduses on reguleeritud abi saajat vähese tähtsusega abi andmisest teavitamine, registrisse kantavate andmete alusdokumentide säilitamine ning riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrisse andmete kandmine.

Lõikes 2 sätestatakse, et toetuse andja kontrollib VTA registrist, et VTA andmisel ei ületataks VTA piirmäära. VTA määruse art 3 punkti 2 kohaselt ei tohi liikmesriigi poolt ühele ettevõtjale antava VTA kogusumma mis tahes kolme aasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada 300 000 eurot. Tähele tuleb panna, et VTA määruse artikli 2 punktis 2 on defineeritud „ühe ettevõtja“ mõiste ning artiklis 5 on sätestatud reeglid VTA kumuleerimisele.

Eelnõu **teises peatükis** sätestatakse reeglid kulude abikõlblikkusele.

**Eelnõu §-is 6** sätestatakse, et toetust antakse vaid sellisele tegevusele, mis otseselt panustab toetuse andmise eesmärgi (Siseministeeriumi või tema valitsemisala asutuse tegevusvaldkonna ja selle arengu toetamine ning eesmärkide täitmine) saavutamisse.

**Eelnõu §-is 7** sätestatakse reeglid kulu abikõlblikkusele.

Lõikes 1 sätestatakse, et kulu on abikõlblik, kui see on projekti elluviimiseks sobiv, vajalik ja tõhus, kooskõlas projekti eelarvega ja kehtivate õigusaktidega ning tekib projekti abikõlblikkuse perioodil toetatava tegevuse käigus. Kulu on sobiv ja vajalik, kui selle tegemine on suunatud projekti eesmärkide saavutamisele ning põhjendatud. Kulude tõhusus tähendab, et kulu on mõistliku suurusega. Kulu abikõlblikkuse perioodil tekkimine tähendab, et kulu tekkimise aluseks tehtav tegevus tehakse projekti abikõlblikkuse perioodil.

Abikõlblike kulude tegemisel järgib toetuse saaja riigihangete seadust, kui ta on hankija riigihangete seaduse mõistes (sh peavad eraõiguslikest juriidilistest isikutest toetuse saajad panema tähele riigihangete seaduse § 5 lg 2 punkti 5 regulatsiooni). Mittehankijatest toetuse saajatele täiendavalt reegleid ostumenetluste läbiviimiseks või pakkumiste võtmiseks ei kehtestada, küll aga peavad abikõlblikud kulud olema tõhusad (vt eelmine lõik: kulu tõhusus tähendab, et kulu on mõistliku suurusega) ning kulu tõhususe osas peab toetuse saaja olema valmis esitama selgitusi.

Lõikes 2 sätestatakse abikõlblike kulude loetelu.

Lõikes 3 sätestatakse mitteabikõlblike kulude loetelu.

Lõikes 4 sätestatakse, et kõik toetuse kasutamisel tekkinud kulud peavad olema tõendatud arvete või võrdväärse tõendusväärtusega raamatupidamisdokumentidega (näiteks kui leping teenuse osutamiseks on sõlmitud eraisikuga, ei väljasta eraisik arvet, vaid kulu tekkimise aluseks olev dokument on leping).

**Eelnõu §-is 8** sätestatakse projekti abikõlblikkuse perioodiga seonduv.

Lõikes 1 sätestatakse, et projekti abikõlblikkuse periood on taotluses kirjeldatud ajavahemik, mille kestel tehakse projekti tegevusi ja tekkivad projekti kulud. See tähendab, et taotleja nimetab ise taotluses, millise perioodi jooksul projekti tegevusi tehakse. Projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamine projekti rakendamise käigus on võimalik arvestades lõikes 2 sätestatud ning kooskõlas määruse §-iga 18.

Lõikes 2 sätestatakse, et projekti abikõlblikkuse periood ei või alata enne taotluse esitamist ning lõppeb hiljemalt taotluse esitamise kalendriaasta 31. detsembril. Projekti abikõlblikkuse periood ei või alata enne taotluse esitamist, et vältida juba elluviidud projektide rahastamist. Projekti abikõlblikkuse periood peab lõppema hiljemalt taotluse esitamise kalendriaasta 31. detsembril, sest riigieelarve seaduse § 53 lõike 2 kohaselt on ministeeriumi valitsemisalal õigus riigieelarve vahendeid kasutada ainult sama eelarveaasta jooksul, kui samast seadusest või riigieelarvest ei tulene teisiti.

Eelnõu **kolmandas peatükis** sätestatakse nõuded taotlejale ja taotlusele. Kuivõrd käesoleva määruse reguleerimisalas on riigisisese projektipõhise toetuse andmine otsustuskorras, siis ei reguleerita määrusega taotlusvooru korraldamist.

Eelnõu **kolmandas** peatükis sätestatakse nõuded taotlejale ja taotlusele.

**Eelnõu §-iga 9** sätestatakse nõuded toetuse taotlejale. Toetuse taotleja võib olla mittetulundusühing, sihtasutus, kohaliku omavalitsuse üksus või muu organisatsioon, kes vastab samas paragrahvis kirjeldatud nõuetele. Muu organisatsioon võib olla näiteks avalik-õiguslik juriidiline isik.

Nõuded taotlejale tagavad, et taotleja põhikirjaline või põhimäärusest tulenev tegevus toetab Siseministeeriumi või tema valitsemisala asutuse tegevusvaldkonna arengut, samuti et tegemist on toimiva ning õiguskuuleka organisatsiooniga (majandusaasta aruanded esitatud, maksuvõlad puuduvad jne). Taotleja ei või olla erakond, sest nende rahastamine riigieelarvest on reguleeritud erakonnaseaduses, ega erakonna sidusorganisatsioon.

**Eelnõu §-iga 10** sätestatakse nõuded taotlusele.

Lõikes 1 sätestatakse taotluse esitamise keel, milleks on eesti keel. Taotluses sisalduv info peab võimaldama kontrollida taotleja ja taotluse vastavust määruses sätestatud nõuetele.

Lõikes 2 sätestatakse info, mida taotlus peab sisaldama. Taotluses kajastatakse:

- 1) Taotleja nimi ja registrikood, et kontrollida taotleja vastavust §-is 9 sätestatud nõuetele;
- 2) Taotleja kontaktisiku nimi ja kontaktandmed, et taotlejaga suhelda taotluse menetlemise küsimustes (nt puuduste kõrvaldamine taotluses vms);

- 3) Toetuse kasutamise eesmärk, et kontrollida selle kooskõla määruse §-is 3 sätestatuga ning määruse §-i 6 täitmiseks;
- 4) Eesmärgi saavutamiseks planeeritavad tegevused, et saada ülevaade projekti tegevustest;
- 5) Eeldatav tulemus, et saada ülevaade, mis mõju oleks toetuse andmisel;
- 6) Eelarve kulude kaupa ja taotletav toetuse summa, et kontrollida kavandatud kulude kooskõla määruse §-iga 7;
- 7) Projekti abikõlblikkuse periood, et kontrollida vastavust § 8 lõikes 2 sätestatuga;
- 8) Selgitus, kas toetust või selle osa kasutatakse majandustegevuses. Selgitus on vajalik, et hinnata, kas antav toetus võib olla vähese tähtsusega abi.
- 9) Andmed selle kohta, kui taotleja on projekti tegevustele taotlenud toetust samal ajal muust riigieelarvelisest, Euroopa Liidu või välisabi toetusmeetmest. Vastavalt määruse § 7 lg 3 punktile 9 on mitteabikõlblik kulu, mille katteks on toetust eraldatud või makstud teisest projektist, riigieelarve või muu avaliku sektori toetusest või muust välistoetusest.
- 10) Kinnitus, et taotleja vastab käesoleva määruse §-is 9 sätestatud nõuetele. Toetuse andja kontrollib taotleja vastavust määruses sätestatud nõuetele.

Lõike 3 kohaselt peab taotlus olema allkirjastatud taotleja esindusõigusliku isiku poolt. See tähendab, et kui mõne organisatsiooni puhul on põhikirjas ette nähtud esindusõiguse kord, siis tuleb allkirjastada taotlus sellise esindusõiguse korra kohaselt (näiteks kui põhikirja kohaselt tohivad isikut esindada kõik juhatuse liikmed ühiselt, siis allkirjastavad taotluse kõik juhatuse liikmed). Kui esindusõigus tuleb volikirjast, siis tuleb esindusõigust tõendada ning taotlusele lisada volikiri.

Eelnõu **neljandas peatükis** sätestatakse taotluse esitamise ja menetlemise ning taotluse kohta otsuse tegemise kord.

**Eelnõu §-iga 11** sätestatakse, et taotlus esitatakse toetuse andja üldmeiliaadressile. Kuivõrd tegemist on otsustuskorras toetuse andmisega, mida saab teha ainult erandjuhul ja põhjendatult, siis ei korraldata sellise toetuse andmiseks taotlusvoore ning määruses ei sätestata taotlusvooru läbiviimisega seonduvat.

**Eelnõu §-iga 12** sätestatakse taotluse menetlemise tähtaeg, milleks on 30 kalendripäeva taotluse esitamisest arvates. Haldusmenetluse seaduse § 41 kohaselt, kui haldusakti või toimingut ei ole võimalik anda või sooritada ettenähtud tähtaja jooksul, peab haldusorgan viivitusega tegema teatavaks haldusakti andmise või toimingut sooritamise tõenäolise aja ning näitama ettenähtud tähtajast mittekinnipidamise põhjuse.

**Eelnõu §-iga 13** sätestatakse taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse ning taotluse toetuse andmise alusega kooskõla kontrolli nõuded.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse andja kontrollib taotleja ja taotluse vastavust määruses sätestatud nõuetele. Kui taotleja või taotlus ei vasta määruse nõuetele, tehakse § 14 lg 3 punkti 1 alusel taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Lõikes 2 sätestatakse puuduste kõrvaldamisega seonduv. Kui taotleja või taotluse kontrollimisel avastatakse puudusi, teavitab toetuse andja sellest taotlejat ja määrab mõistliku aja puuduste kõrvaldamiseks. Mõistlik aeg tähendab, et taotlejal on selle aja jooksul võimalik puudused kõrvaldada. Taotluse menetlemine peatub puuduste kõrvaldamise ajaks. Taotlejal on õigus taotlust muuta vaid toetuse andja osundatud puuduse kõrvaldamiseks. Vastasel juhul saaks taotleja pärast taotluse esitamist muuta taotlust mis tahes ulatuses ning seega peaks peale puuduste kõrvaldamist kontrollima kogu taotluse tervikuna uuesti üle.

Lõikes 3 sätestatakse, et toetuse andja kontrollib taotluse kooskõla määruse §-is 4 sätestatud toetuse andmise alusega ning toetuse anda võib selle tarbeks küsida taotlejalt täiendavat selgitust või teavet. Riigieelarve seaduse § 53<sup>1</sup> lõike 1<sup>1</sup> kohaselt antakse riigisisest projektipõhist toetust kooskõlas valitsemisala arengudokumentidega kulude ja investeringute sihtfinantseerimiseks üldjuhul avatud taotlusvooru kaudu. Erandjuhul ja põhjendatult võib riigisisest projektipõhist toetust anda otsustuskorras, kui minister on kehtestanud selliste toetuste andmise põhimõtted sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud määrusega. Sama põhimõte on üle korratud määruse §-is 4, mille kohaselt riigisisest projektipõhist toetust antakse otsustuskorras erandjuhul ja põhjendatult, kui toetuse andja eelarves on olemas vahendid toetuse andmiseks.

See tähendab, et reeglina antakse riigisisest projektipõhist toetust avatud taotlusvooru kaudu ning otsustuskorras toetuse andmine on erand. Reeglina sätestatakse toetuse andmise tingimused konkreetsetes valdkonnas, mida soovitakse ning mida on eelarveliselt võimalik toetada, ministri määrusega ning korraldatakse avatud taotlusvoor, mis võimaldab riigi raha läbipaistva kasutamise ning taotlejate võrdse ligipääsu avalikele vahenditele. Seega on toetust otsustuskorras võimalik anda vaid juhul, kui täidetud on nii erandlikkuse kui põhjendatuse kriteeriumid, samuti peab toetuse andja eelarves olema vahendid toetuse andmiseks.

Juhul, kui toetuse andja vajab taotlejalt lisateavet või selgitusi, mis võimaldaks otsustuskorras toetuse andmise põhjendatust hinnata, võib ta seda taotlejalt küsida. Kui taotlus ei ole määruse §-iga 4 kooskõlas, tehakse § 14 lg 3 punkti 2 alusel taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Et hiljem oleks võimalik kontrollida, kas otsustuskorras toetuse andmine on olnud põhjendatud, on soovituslik toetuse andjal § 13 lõike 3 kohane kontroll dokumenteerida (näiteks koostada menetluse materjalide juurde kuuluv analüüs).

Eelnõu § 4 kohaselt on toetuse andmise eelduseks mh ka asjaolu, et toetuse andja eelarves on olemas vahendid toetuse andmiseks. Seega tuleb taotluse menetlemise käigus kontrollida ka vahendite olemasolu. Kui taotluse menetluse käigus ilmneb, et toetuse andja eelarves puudub raha taotluse rahuldamiseks, ei jätkata taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse ning taotluse toetuse andmise alusega kooskõla kontrolliga. Nimetatud olukorras ei ole tegemist taotluse läbi vaatamata jätmisega, vaid taotlus võetakse siiski menetlusse ning taotluse menetlemine lõpeb haldusakti andmisega (taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemisega). Kui taotluse vastavuskontrolli käigus ilmneb, et taotletavat toetuse summat ei ole toetuse andja eelarves taotluse rahuldamiseks olemas, siis lõpeb taotluse menetlus taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemisega määruse § 14 lg 3 punkti 3 alusel.

**Eelnõu §-iga 14** sätestatakse taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise otsuse tegemine.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse andja teeb taotluse rahuldamise otsuse, kui taotleja ja taotlus vastavad määruses sätestatud nõuetele, taotlus on kooskõlas toetuse andmise alusega ning toetuse andja eelarves on olemas vahendid taotluse rahuldamiseks. Taotluse rahuldamiseks peavad kõik nimetatud tingimused täidetud olema. Juhul, kui taotluse menetluse käigus taotleja taotlust muudab (nt vähendab taotletavat toetuse summat), rahuldatakse taotlus muudetud kujul.

Lõikes 2 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses sisalduvad andmed. Taotluse rahuldamise otsuses märgitakse peamised projekti ja toetuse saajat puudutavad andmed. Taotluse rahuldamise otsuse tegemisel tuleb lähtuda ka haldusmenetluse seaduses sätestatust.

Juhul, kui tegemist on vähese tähtsusega abi andmisega, tuleb otsuses märkida konkurentsiseaduse § 33 lõikes 4<sup>4</sup> nimetatud teave. Vähese tähtsusega abi andmisel on oluline tähele panna, et enne otsuse tegemist tuleb abi saajat teavitada konkurentsiseaduse § 33 lõikes 4<sup>1</sup> sätestatu kohaselt.

Lõikes 3 sätestatakse taotluse rahuldamata jätmise alused. Taotlus jäetakse rahuldamata, kui esineb vähemalt üks lõikes 3 nimetatud alus.

Punkti 1 kohaselt kui taotleja või taotlus ei vasta käesolevas määruses sätestatud nõuetele, teeb toetuse andja taotluse rahuldamata jätmise otsuse. Taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse, kui puudust ei ole võimalik kõrvaldada või kui peale puuduste kõrvaldamist ei vasta taotleja või taotlus jätkuvalt määruses kehtestatud nõuetele.

Punkti 2 kohaselt tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui taotlus ei ole kooskõlas määruse §-is 4 sätestatud toetuse andmise alusega. Taotlust ei rahuldata, kui põhjendatud ei ole otsustuskorras toetuse andmine.

Punkti 3 kohaselt tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui toetuse andja eelarves ei ole vahendeid toetuse andmiseks.

Lõikes 4 sätestatakse taotluse rahuldamata jätmise otsuses sisalduvad andmed. Taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemisel tuleb lähtuda ka haldusmenetluse seaduses sätestatust.

Eelnõu **viendas peatükis** sätestatakse toetuse kasutamise, aruandluse ja tagasinõudmise kord.

**Eelnõu §-iga 15** sätestatakse toetuse maksmise tingimused.

Lõike 1 kohaselt makstakse toetus välja ettemaksena või pärast kulude tekkimist ja toetuse saaja poolt tasumist.

Ettemaksena toetuse maksmisel on toetuse saajal seda võimalik koheselt kasutama hakata, samas kui ettemakset ei kasutata täies mahus, tuleb jääk tagastada. Mitteabikõlblike kulude esinemisel tuleb need tagasi nõuda.

Pärast kulude tekkimist ja toetuse saaja poolt nende tasumist toetuse maksmisel peab toetuse saajal esialgu omal olemas olema vahendid projekti tegevuste tegemiseks. Samas ei teki sellisel

juhul toetuse makse jääki ning toetus makstakse välja vaid abikõlblike kulude ulatuses. Selle makseliigi korral esitab toetuse saaja makse aluseks olevad dokumendid (kulu- ja maksedokumendid) taotluse rahuldamise otsuses sätestatud korras. Paragrahv 8 lõike 2 kohaselt lõppeb projekti abikõlblikkuse periood hiljemalt taotluse esitamise kalendriaasta 31. detsembril. See tähendab, et võimalik on olukord, kus makse tehakse järgmisel kalendriaastal. Eelarves on võimalik siiski selliseid kulusid kajastada eelmise aasta kuludena, kui need on tekkepõhiselt vastaval aastal tekkinud (st projekti abikõlblikkuse perioodil).

Lõikes 2 sätestatakse, et toetuse maksmise tingimused määratakse kindlaks taotluse rahuldamise otsuses. See tähendab, et konkreetse projekti puhul saab otsustada, kas toetus makstakse välja ettemaksena või pärast kulude tekkimist ja toetuse saaja poolt tasumist.

**Eelnõu §-iga 16** sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise tingimused.

Lõikes 1 sätestatakse, et taotluse rahuldamise otsuse muutmise taotluse esitab toetuse saaja toetuse andjale enne projekti abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäeva. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise vajadus peab selguma projekti rakendamise käigus. Haldusmenetluse seaduse § 61 lõike 2 kohaselt kehtib haldusakt kuni kehtetuks tunnistamiseni, kehtivusaja lõppemiseni, haldusaktiga antud õiguse lõpliku realiseerimiseni või kohustuse täitmiseni, kui seadus ei sätesta teisiti.

Lõike 2 kohaselt muudav toetuse andja taotluse rahuldamise otsust, kui soovitav muudatus on põhjendatud ning kooskõlas käesoleva määruse nõuete ning toetuse kasutamise eesmärgiga. Teatud juhtudel võib olla vajalik muuta näiteks abikõlblikkuse perioodi või täpsustada tegevusi, seejuures ei tohi projekt minna vastuollu määruse nõuete ja toetuse kasutamise eesmärgiga. Projektile on antud toetust, et see saavutaks toetuse kasutamise eesmärgi. Samuti peab muudatus olema sisuliselt põhjendatud (näiteks on projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamise soov tingitud soetatava eseme tarne viibimisest).

Lõike 3 kohaselt keeldub toetuse andja taotluse rahuldamise otsuse muutmisest, kui soovitav muudatus:

- 1) ei ole kooskõlas käesoleva määruse nõuetega. Kuivõrd toetuse andmine toimub määruse alusel, siis peab olema muudatus määruse regulatsiooniga kooskõlas. Näiteks ei ole võimalik projekti abikõlblikkuse perioodi pikendada üle määruse § 8 lõikes 2 nimetatud aja.
- 2) ei ole kooskõlas toetuse kasutamise eesmärgiga või seab kahtluse alla eeldatavate tulemuste saavutamise. Kuivõrd toetust anti kooskõlas toetuse kasutamise eesmärkidega ning eeldatavate tulemuste saavutamiseks, siis peavad ka muudatused olema kooskõlas toetuse kasutamise eesmärkidega ning aitama kaasa eeldatava tulemuse saavutamisele.
- 3) ei ole põhjendatud. Muudatuse puhul peab olema aru saada, miks seda on vaja teha ning kuidas see aitab kaasa tulemuse saavutamisele.

Lõikes 4 sätestatakse taotluse osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistamise alused. Määruses ei korrata riigieelarve seaduse § 55<sup>1</sup> lõike 1 regulatsiooni, mille kohaselt riigisisese projektipõhise toetuse andja võib toetuse andmise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistada ja selle olenevalt rikkumise raskusest osaliselt või täielikult tagasi nõuda, kui selgub, et toetuse saaja:

- 1) on toetuse taotlemise või kasutamise korral esitanud teadlikult valeandmeid, on täitnud toetuse saamise või kasutamisega seotud tingimused näiliselt ning toetuse kasutamise korral on esinenud kelmus, pettus, korruptsioon või huvide konflikt või ilmneb asjaolu, mille korral ei oleks toetuse taotlust rahuldatud;
- 2) ei ole täitnud toetuse väljamaksmise aluseks olevaid nõudeid;
- 3) ei ole täitnud toetuse saamisega seotud kohustust osaliselt või täielikult;
- 4) suhtes on algatatud likvideerimis- või pankrotimenetlus.

Samuti võib taotluse rahuldamise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistada, kui toetuse saaja esitab avalduse toetusest loobumise kohta.

**Eelnõu §-iga 17** sätestatakse aruandluse ja ettemakse kasutamata jäägi tagastamise kord.

Lõike 1 kohaselt esitab toetuse saaja vastavalt taotluse rahuldamise otsuses märgitule projekti elluviimise aruande. Kui toetus on välja makstud ettemaksena, lisatakse aruandele kulude abikõlblikkust tõendavad dokumendid. Aruandluse täpsem kord (nt mis ajaks tuleb aruanne esitada) sisaldub taotluse rahuldamise otsuses.

Toetust võib vastavalt määruse § 15 lõikele 1 maksta välja ettemaksena või pärast kulude tekkimist ja toetuse saaja poolt tasumist. Kui toetus makstakse välja ettemaksena, siis esitatakse koos aruandega kulude abikõlblikkust tõendavad dokumendid (kulu- ja maksedokumendid). Kui toetus makstakse välja pärast kulude tekkimist ja toetuse saaja poolt tasumist, esitatakse kulu- ja maksedokumendid taotluse rahuldamise otsuses sätestatud korras (vt ka määruse § 14 lg 2 punkt 7 ning § 15 lg 2).

Lõikes 2 sätestatakse, et kui aruande kontrollimisel ilmneb puuduseid, määrab toetuse andja toetuse saajale mõistliku tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Aruande menetlus peatub puuduste kõrvaldamise ajaks. Aruandes olev puudus võib olla näiteks tegevuste ebapiisav kirjeldamine.

Lõike 3 kohaselt kinnitab toetuse andja aruande kümne tööpäeva jooksul alates aruande esitamisest. Juhul, kui aruandes esineb puuduseid, peatub aruande menetlus lõike 2 alusel puuduste kõrvaldamise ajaks.

Lõikes 4 sätestatakse juhud, kui toetuse andja ei kinnita aruannet. Aruannet ei kinnitata, kui:

- 1) toetuse saaja on aruandes või sellega seotud dokumendis esitanud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid ning osundatud puudused pole kõrvaldatud. Kui toetuse saaja hinnangul esinevad dokumendis ebaõiged või mittetäielikud andmed, tuleb lasta toetuse saajal aruandes puudused kõrvaldada. Kui puuduseid ei kõrvaldata, siis aruannet ei kinnitata.
- 2) toetuse saaja ei ole ettenähtud projekti tegevusi ellu viinud või ei ole tegevuste elluviimist tõendanud.

Lõike 5 kohaselt määrab toetuse andja tähtaja ettemakse kasutamata jäägi tagastamiseks. Määratud tähtaeg peab olema mõistlik. Riigieelarve seaduse § 55 lõike 3 kohaselt kohustub riigisisese projektipõhise toetuse saaja kandma toetuse kasutamata jäägi andjale tagasi. Jäägi tagasi kandmata jätmise korral nõuab toetuse andja selle toetuse saajalt tagasi.

Lõike 6 kohaselt teavitab toetuse andja toetuse saajat ettemakse kasutamata jäägi tagastamise tähtajast ning tagasimakse tegemiseks vajalikest andmetest, sealhulgas arvelduskonto number ja saaja nimi. Toetuse saajale peab olema teada ettemakse kasutamata jäägi tagastamiseks vajalik info, mille edastab talle toetuse andja.

**Eelnõu §-iga 18** sätestatakse toetuse tagasinõudmise tingimused.

Lõikes 1 sätestatakse toetuse tagasinõudmise alused. Riigieelarve seaduse § 55<sup>1</sup> lõike 1 kohaselt võib riigisisese projektipõhise toetuse andja toetuse andmise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistada ja selle olenevalt rikkumise raskusest osaliselt või täielikult tagasi nõuda, kui selgub, et toetuse saaja:

- 1) on toetuse taotlemise või kasutamise korral esitanud teadlikult valeandmeid, on täitnud toetuse saamise või kasutamisega seotud tingimused näiliselt ning toetuse kasutamise korral on esinenud kelmus, pettus, korruptsioon või huvide konflikt või ilmneb asjaolu, mille korral ei oleks toetuse taotlust rahuldatud;
- 2) ei ole täitnud toetuse väljamaksmise aluseks olevaid nõudeid;
- 3) ei ole täitnud toetuse saamisega seotud kohustust osaliselt või täielikult;
- 4) suhtes on algatatud likvideerimis- või pankrotimenetlus.

Sama paragrahvi lõike 2 alusel võib riigieelarve seaduse § 53<sup>1</sup> lõikes 1 nimetatud määruses kehtestada muud tagasinõudmise alused. Käesolevas määruses on selliste alustena kehtestatud järgmised alused:

- Toetuse saaja esitatud aruande kinnitamata jätmine. Kui toetuse saaja esitatud aruanne on jäetud kinnitamata, siis ei ole aruanne andnud kindlust, et tegevused on ettenähtud korras ellu viidud. Kui puudub kindlus tegevuste elluviimise kohta, ei ole tehtud kulud projekti jaoks vajalikud ning on seega mitteabikõlblikud.
- Toetuse kasutamine mitteabikõlblike kulude hüvitamiseks. Toetusest hüvitatakse vaid abikõlblikud kulud. Kui on selgunud, et toetust on kasutatud mitteabikõlblike kulude hüvitamiseks, tuleb toetus selliste kulude osas tagasi nõuda.

Riigieelarve seaduse § 55 lõike 3 kohaselt kohustub riigisisese projektipõhise toetuse saaja kandma toetuse kasutamata jäägi andjale tagasi. Jäägi tagasi kandmata jätmise korral nõuab toetuse andja selle toetuse saajalt tagasi. Seetõttu nimetatakse määruse lõikes 1 toetuse tagasinõudmise alusena ka olukord, kus toetuse saaja ei ole tagastanud ettemakse kasutamise jääki.

Toetuse tagasinõudmisel tuleb järgida, et riigieelarve seaduse § 55<sup>1</sup> sätestab teisigi tingimusi seoses toetuse tagasinõudmisega, mida määruses ei sätestata: tagasinõudmisest loobumise alused, viivise ja intressi arvestus jne. Riigieelarve seaduse §-is 55<sup>1</sup> sätestatud määruses üle ei korrata.

Lõikes 2 sätestatakse toetuse osaliselt või täielikult tagasinõudmise otsuses sisalduvad andmed.

Eelnõu **kuuendas peatükis** sätestatakse poolte õigused ja kohustused.

**Eelnõu §-iga 19** sätestatakse toetuse saaja õigused ja kohustused.

Lõike 1 kohaselt on toetuse saajal õigus:

- 1) saada toetuse andjalt teavet ja nõuandeid, mis on seotud käesolevas määruses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega;
- 2) toetusest loobuda või see tagastada igal ajal täies ulatuses.

Lõike 2 kohaselt on toetuse saaja kohustatud:

- 1) tagama projekti elluviimise ettenähtud tingimustel. See tähendab, et toetuse saaja on kohustatud projekti elluviimisel järgima taotluse rahuldamise otsuses ja käesolevas määruses sätestatud.
- 2) kasutama toetust sihipäraselt. See tähendab, et toetusest tohib teha vaid projekti elluviimiseks vajalikke abikõlblikke kulusid.
- 3) esitama projekti puudutava õige ja täieliku teabe, korrektse dokumendi ja aruande nõutud viisil ja tähtajaks. Kohustus puudutab nii aruandlust, infopäringuid, kui ka kulu- ja maksedokumentide kontrolli.
- 4) säilitama projekti kulu- ja maksedokumentid muudest toetuse saaja kulu- ja maksedokumentidest selgelt eristatavalt. Kohustus on vajalik, et tagada kontroll projekti kulude üle.
- 5) võimaldama toetuse andjal ja muul toetuse andja poolt järelevalvet tegeval isikul juurdepääsu kõikidele toetuse kasutamise seotud dokumentidele nõutud tähtajaks. Kohustus on vajalik, et tagada kontroll projekti tegevuste ja kulude üle.
- 6) teavitama viivitamata toetuse andjat asjaoludest, mis võivad mõjutada toetuse saaja kohustuste täitmist.
- 7) järgima vähese tähtsusega abi andmist reguleerivatest õigusaktidest tulenevaid kohustusi ja nõudeid, kui need kohalduvad toetuse saamisel.
- 8) tagastama tagasimaksmisele kuuluva toetuse tähtajaks.

**Eelnõu §-iga 20** sätestatakse toetuse andja õigused ja kohustused.

Lõike 1 kohaselt on toetuse andjal õigus:

- 1) nõuda, et taotleja või toetuse saaja esitaks projekti kohta selgitusi ja lisateavet ning projekti tegevuste ja kulude kohta lisaandmeid ja -dokumente. Kohustus on vajalik, et tagada toetuse andjale võimalus teostada taotluse osas ning projekti üle kontrolli.
- 2) kontrollida projekti tulemuste saavutamist ja tegevuste elluviimist.
- 3) kontrollida projekti elluviimisega seotud kulu- ja maksedokumente ning aruandlust.
- 4) jätta toetus täielikult või osaliselt välja maksmata, kui toetust on taotletud mitteabikõlblike kulude hüvitamiseks või kui toetuse saaja ei täida talle käesoleva määruse või taotluse rahuldamise otsusega pandud kohustusi. Juhul, kui toetus on välja makstud ettemaksuna ning tuvastatakse toetuse kasutamine mitteabikõlblike kulude hüvitamiseks, siis on võimalik toetus määruse § 18 lg 1 punkti 3 alusel tagasi nõuda ning kohustuste mittetäitmise korral RES § 55<sup>1</sup> alusel. Kui toetus makstakse välja pärast kulude tekkimist ja toetuse saaja poolt tasumist, siis ei maksta mitteabikõlblikke kulusid välja (näiteks kui esitatud neljast kulus üks on mitteabikõlblik, siis jäetakse välja maksmata see konkreetne mitteabikõlblik kulu ja ülejäänud osas võib toetuse välja maksta), samuti võib toetuse jätta maksmata kuni toetuse saaja kohustuste täitmiseni (näiteks aruande esitamiseni või kulude kohta lisaselgituste esitamiseni).

Lõike 2 kohaselt on toetuse andja kohustatud:

1) toimetama taotlejale või toetuse saajale kätte käesoleva määruse alusel tehtud otsused. HMS § 25 lõike 3 kohaselt toimetatakse dokument kätte juhul, kui see on seaduse või määrusega ette nähtud. Muudel juhtudel piisab dokumendi teatavakstegemisest vabas vormis. Sama paragrahvi lõike 1 alusel toimetatakse haldusakt menetlusosalisele kätte postiga, dokumendi väljastanud haldusorgani poolt või elektrooniliselt.

2) juhendama toetuse saajat toetuse kasutamisega seotud küsimustes.

3) kontrollima toetuse kasutamist. Toetuse andja kontrollib tulemuste saavutamist, tegevuste elluviimist, projektiga seotud kulu- ja maksedokumente ning aruandlust.

4) vähese tähtsusega abi andmise korral lähtuma konkurentsiseaduse 6. peatükis sätestatust. Viidatud sätte kohaselt tuleb tagada andmete kandmine vähese tähtsusega abi registrisse ning abi andmisega seotud dokumentide säilitamiskohustus.

### **3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele**

Eelnõuga ei võeta üle ega rakendata Euroopa Liidu õigust. Eelnõu on kooskõlas Euroopa Komisjoni määrusega (EL) 2023/2831 (milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes) (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023).

### **4. Määruse mõjud**

Mõju sihtrühmale:

Varasemalt lähtuti Siseministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt otsustuskorras toetuse andmisel siseministri 14.07.2021 käskkirjast nr 1-3/71 „Riigieelarvelise toetuse andmise kord“. Nimetatud käskkirja punkti 2.4 kohaselt võib toetust anda asutuse juhi otsusel ka erandkorras väljaspool konkurssi. Otsetoetuse andmine peab olema põhjendatud ja selle põhjendatust peab saama hiljem kontrollida.

Seega ei muutu eelnõuga otsustuskorras toetuse andmise sisuline põhimõte, mille kohaselt otsustuskorras saab toetust anda vaid erandkorras ja põhjendatult. Määrus kehtestatakse, et otsetoetuse andmine viia kooskõlla 29. detsembril 2025. a jõustunud riigieelarve seaduse § 53<sup>1</sup> lõikega 1<sup>1</sup>, mille kohaselt tuleb otsustuskorras toetuse andmise põhimõtted kehtestada ministri määrusega.

Toetuse taotlemine on vabatahtlik. Seetõttu, olenemata asjaolust, et toetuse taotlemiseks tuleb esitada taotlus (ja vajadusel lisadokumendid), ei kuulu käesoleval juhul kohaldamisele „üks sisse, üks välja“ reegel.

Mõju riigiasutuste töökorraldusele:

Otsustuskorras toetuse andmine on varasemalt toimunud erandkorras ning ka edaspidi saab sellist toetust anda vaid erandkorras ja põhjendatult. Nii eelnevalt kui edaspidi on otsustuskorras toetuse andmisel tegevused sarnased: taotluse menetlemine, otsuste tegemine, maksete tegemine, aruandluse kontroll. Seega ei ole mõju riigiasutuste töökorraldusele seoses määruse kehtestamisega märkimisväärne.

### **5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud**

Taotlusi rahastatakse rahaliste vahendite olemasolul Siseministeeriumi või Siseministeeriumi valitsemisala asutuse riigieelarvelistest vahenditest. Määruse rakendamisega ei kaasne tulusid. Määrust rakendavad Siseministeerium ja Siseministeeriumi valitsemisala asutused.

## **6. Määruse jõustumine**

Määrus jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist. Eelnõuga ei kaasne lisategevusi, mistõttu ei ole vaja planeerida eelnõuga kohanemiseks lisaaga.

## **7. Eelnõu kooskõlastamine**

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) vahendusel kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile.